

Jaarverslag 2012

VAD, de Vlaamse koepelorganisatie voor alcohol en andere drugs

VAD overkoepelt het merendeel van de Vlaamse organisaties die werken rond alcohol, illegale drugs, psychoactieve medicatie en gokken. Dankzij de representativiteit van haar leden is VAD in Vlaanderen het knooppunt van expertise op het terrein en het aanspreekpunt voor alles wat te maken heeft met deze thematiek. VAD telde het afgelopen jaar 79 leden met een specifieke werking in of interesse voor de alcohol- en drugthematiek.

Vanuit een gezondheids- en welzijnsperspectief wil VAD de Vlaamse bevolking in het algemeen en intermediairs in het bijzonder deskundiger maken in het omgaan met alcohol en andere drugs. De pijlers van de VAD-werking zijn: informatieverstrekking via onder andere De DrugLijn, studie en onderzoek, preventie, hulpverlening, vorming en beleidsvoorbereiding. Onze kernfuncties zijn de alcohol- en drugthematiek bespreekbaar maken, (inter)sectorale netwerken uitbouwen en een kwaliteitsvolle aanpak van de alcohol- en drugthematiek ondersteunen.

De activiteiten van VAD zijn steeds gericht op bepaalde thema's, doelgroepen en maatschappelijke sectoren.

Thema's

- Alcohol
- Cannabis
- Andere illegale drugs dan cannabis
- Psychoactieve medicatie
- Gokken
- Gamers en internetgebruik

Doelgroepen

- Algemene bevolking (ouders, jongeren, partners, zwangere vrouwen...)
- Gebruikers/cliënten
- Professionelen
- Media
- Beleid
- VAD-leden en andere organisaties die professioneel met preventie, hulpverlening en onderzoek bezig zijn

Maatschappelijke sectoren

- Onderwijs
- Werk
- Jeugdwerk
- Uitgaan
- Welzijn
- Gezondheid
- Lokaal beleid
- Politie en justitie

De VAD-werking bestaat uit een permanent aanbod, dat continu geëvalueerd, geactualiseerd en geoptimaliseerd wordt:

- Informatieverstrekking (De DrugLijn, bibliotheek, websites, publicaties, beantwoorde persvragen)
- Adviesverstrekking en ondersteuning (Op maat beantwoorde vragen en ondersteunen van projecten uit alle maatschappelijke sectoren)
- Methodiekontwikkeling, implementatie en evaluatie
- Netwerkontwikkeling
- De VAD-leerlingenbevraging
- Ginger (monitoring van preventieactiviteiten)
- Het vormingsaanbod werkwijze®

De DrugLijn is de publieksservice van VAD voor alle vragen over alcohol, illegale drugs, psychoactieve medicatie en gokken. Iedereen kan er terecht met informatievragen over drugs zelf, maar ook voor een eerste advies bij problemen, met vragen over hulpverlening en preventie, documentatiemateriaal enzovoort. De DrugLijn ging op 24 april 1994 van start als een telefonische informatiedienst. Vanaf 2004 is het ook mogelijk de DrugLijn per mail te contacteren. In 2012 beantwoorde De DrugLijn in totaal 6.561 vragen. Meer resultaten en conclusies zijn te vinden in het DrugLijn-jaarverslag.

Marijs, directeur VAD

“We hebben in 2012 extra ingezet op jongeren. Dat blijft een interessante, dynamische doelgroep. Om naar jongeren toe te werken, moet je steeds nieuwe methodieken en kanalen uittesten. Zo is de DrugLijn dit jaar beginnen chatten en bleek Facebook een interessant medium voor sensibiliseringscampagnes.”

De activiteiten van 2012 werden voornamelijk uitgevoerd in het kader van het vijfjarenplan 2011-2015, binnen het convenant dat met de Vlaamse overheid is afgesloten. Daarnaast werden ook een aantal projecten via andere financieringskanalen (Vlaamse TAD-projecten, federaal, Europees) ontwikkeld. Deze worden zoveel mogelijk in de globale VAD-werking geïntegreerd.

Wat volgt is een greep uit de activiteiten van VAD in 2012. Het is een overzicht van de hoofdpunten, en dus geen volledige opsomming van alle activiteiten.

Cannabis: niet-gebruik als norm

Om het cannabisgebruik bij jongeren bespreekbaar te maken, ontwikkelden we een campagne naar jongeren tussen 12 en 18 jaar. Hoofddoelstelling: het bekrachtigen en aanmoedigen van niet-gebruik. Met de campagne ‘Muziek/lachen/voetbal is mijn drug’ wijst VAD/De DrugLijn erop dat 4 op 5 jongeren nooit cannabis heeft gebruikt en zich ook zonder cannabis amuseert.

Materiaal

- Drie postkaartjes met jongeren die zich goed voelen in hun vel
- Drie festivalbandjes, waarmee jongeren een statement kunnen maken
- ‘Maat in de shit’ voor het onderwijs, jeugdwerk en bijzondere jeugdzorg: een educatief pakket met als invalshoek ‘vriendschap en relaties’

Implementatie

- Via jongerenmedia
- Via de sectoren jeugdwerk, onderwijs en bijzondere jeugdzorg met herlancering ‘Maat in de shit’
- De jeugdbewegingen werkten met eigen bandjes ‘Mijn jeugdbeweging is mijn drug’ en ‘Scouting is mijn drug’

Website DrugLijn.be

- ‘Doe jij ook je ding zonder cannabis?’ voor jongeren
- ‘Omgaan met drugs’ voor ouders

Studenten en alcohol: Zwart op wit bewezen

Studenten zijn niet vatbaar voor met de vinger wijzende sensibiliseringscampagnes. Die komen te belerend over en werken daardoor contraproductief. Daarom werd er gekozen voor een verrassingsevent in Leuven, dat samen met een studentenvereniging en DJ The Magician werd uitgewerkt. Er werd een fuif georganiseerd met gratis vaten bier. Het bier bevatte evenwel geen alcohol. Na afloop van het optreden werden studenten hierover geïnformeerd en geïnterviewd.

Materiaal

- Youtube-filmpje met verslag van verrassingsevent (35.376 views)
- Affiche met beeld van de fuif. Elke universiteit of hogeschool kon hier eigen variant, met eigen logo, van bestellen

Website DrugLijn.be

- ‘Omgaan met drugs’ voor studenten

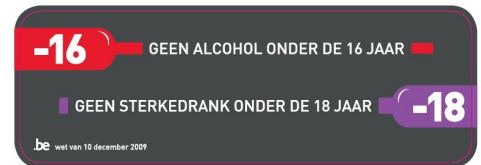

Minderjarigen en alcohol: herhaling werkt

Om de wetswijziging (B.S. 31/12/09) die begin 2010 duidelijke leeftijdsgrenzen vastlegde voor verkoop en schenken van alcohol aan jongeren onder de aandacht te houden, werd ook in 2012 opnieuw met de distributiesector samengewerkt. De campagne werd herhaald en kreeg een vervolg in de vorm van vorming voor kassapersoneel en een infostand voor het grote publiek.

Materiaal

- Zelfklevers 'Begin niet te vroeg. -16 geen alcohol, -18 geen sterkedrank'
- Instructievideo en opleidingsbox voor kassapersoneel
- Een infostand 'Alcohol. Bekijk het eens nuchter' met preventiebox, per provincie

BBC-fiches voor tabak, alcohol, cannabis en andere illegale drugs

Vanaf 2014 worden alle steden en gemeenten bij het opstellen van hun meerjarenplanning verplicht te werken volgens de regels van de nieuwe Beleids- en Beheerscyclus voor steden, gemeenten en OCMW's (BBC). VAD ontwikkelde hiervoor 'BBC-fiches', die preventiewerkers, preventieambtenaren en Logo-medewerkers helpen bij het integreren van het alcohol- en drugsthema in die meerjarenplanningen. Om tegelijk ook de afstemming tussen tabak, alcohol en drugs te bewaken en integratie te voorzien, werd voor tabak samengewerkt met VIGeZ.

De fiches bevatten onder andere enkele cijfers over de thematiek, een overzichtje van concrete materialen en aanknopingspunten voor het maken van een lokale analyse rond het thema. Ze bieden ook aanbevelingen voor het formuleren van doelstellingen, het opstellen van actieplannen en het belang van samenwerking met LOGO/CGG.

Quality Nights: een kwaliteitslabel voor clubs en events

Uit onderzoek blijkt dat jongeren die uitgaan meer drugs gebruiken dan de doorsnee Vlaming in dezelfde leeftijdscategorie. Daarom werd op 4 oktober 2012 het Quality Nights Charter voor clubs, partylocaties en events voorgesteld. Om het charter te ondertekenen, moet een uitgaanslocatie voldoen aan zes criteria:

- opleiding van personeel
- informatie over gezondheidsthema's
- beschikbaarheid van condooms
- beschikbaarheid van oordopjes en decibelmeter
- beschikbaarheid van gratis water (indien nodig)
- initiatieven die veilig verkeer bevorderen

In 2012 ondertekenden in de provincie Antwerpen negen uitgaansgelegenheden het Quality Nights Charter.

Sensoa, Vigez, BIVV en Horeca Vlaanderen zijn officiële ondersteuningspartners.

Website

- www.qualitynights.be
- 'Omgaan met drugs' voor uitgaanders op www.druglijn.be
- Facebook: <https://www.facebook.com/QualityNightsNL> en <https://www.facebook.com/QualityNightsFR>

Prat over het alcohol- of drugprobleem van je ouder

Het is belangrijk om kinderen van ouders met een alcohol- of drugprobleem (KOAP) aan te sporen hun verhaal te vertellen. Praten over gevoelens en informatie opzoeken over het thema maakt deze kwetsbare kinderen en jongeren sterker om de situatie thuis aan te kunnen. Awel, JAC en In Petto waren partners.

Materiaal

- Youtube-filmpje (20.326 views)
- Info- en doeboekjes 'Als je ouder drinkt' en 'Als je ouder drugs gebruikt' (herlancering)

Vorming

Voor medewerkers en vrijwilligers van:

- Awel (de vroegere Kinder- en Jongerentelefoon)
- De DrugLijn
- het jongerenonthaal van het CAW (JAC)
- de jeugdadviseurs van In Petto
- CLB, Bijzondere jeugdzorg en CAW

Implementatie

- Via Facebookcampagne (liep verder in 2013. Viewcount juni 2013: 63.381)
- Via aandacht in (jongeren)media
- Via de partners van het project

Website DrugLijn.be

- 'Omgaan met drugs' voor 'Kinderen van gebruikers'

Deze twee projecten zijn voorbeelden van de opstart van het gebruik van sociale media voor preventiedoeleinden. Tot op heden werden sociale media experimenteel en sporadisch gebruikt als medium om doelgroepen te bereiken (Facebook, Youtube, persoonlijke twitter...). In 2012 startten we de oefening om verschillende mogelijkheden van sociale media en de bruikbaarheid ervan in kaart te brengen. Bedoeling is om sociale media op meer systematische manier te gaan gebruiken en hiervoor richtlijnen vast te leggen.

Chat-methodiek

In het najaar van 2012 startte De DrugLijn met een chat-service. Zo bieden we ook de tieners, de jongste doelgroep, een communicatiekanaal op maat. De voorbereidingen van het chat-aanbod startten al in 2011 met het onderzoek naar en de aankoop van de gewenste software. In 2012 werden de technische voorbereidingen gemaakt, en werden medewerkers en vrijwilligers opgeleid en voorbereid om te chatten. De lancering van het aanbod werd gekoppeld aan de start van de KOAP-campagne in oktober 2012. Momenteel kunnen mensen chatten op maandag, woensdag en vrijdag van 15-18 uur. Tussen 15/10/2012 tot 31/12/2012 waren er 87 chatgesprekken tijdens 34 chatpermanenties. Verdere analyse op doelgroep en aard van de gesprekken volgt in 2013.

Zwangerschap, alcohol en drugs, De mooiste start begint met een stop

Er bestaat nog heel wat verwarring over, maar tijdens de zwangerschap kunnen zelfs kleine hoeveelheden tabak, alcohol en andere drugs een risico inhouden. Vanuit dat oogpunt organiseerde VAD/De DrugLijn, samen met VIGeZ en Kind en Gezin, een sensibiliseringscampagne met de slogan 'De mooiste start begint met een stop'. Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, lanceerde de campagne met een persconferentie op 25 oktober 2012.

Materiaal

- Affiche
- Brochure

Implementatie

- Via huisartsen, gynaecologen en apotheken
- Via de verschillende voorzieningen vanuit Kind en Gezin
- Via advertentie in Flair, Dag Allemaal en het zwangerschapsnummer van Brieven aan Jonge Ouders

Website DrugLijn.be

- 'Omgaan met drugs' over 'Zwangerschap'

Early Warning System (EWS) en regional focal point

Het Early Warning System (EWS) is een Europees informatiesysteem dat instaat voor de uitwisseling van informatie over nieuwe en gevaarlijke psychoactieve stoffen. VAD communiceert de EWS-boodschappen van en naar een netwerk van professionele intermediairs in Vlaanderen. Meer dan tien jaar al stuurt het EWS waarschuwingsberichten uit als er nieuwe of gevaarlijke drugs op de markt zijn. Verder werkten we als regionaal focal point mee aan de Vlaamse dataverzameling voor het Nationaal Rapport van het EMCDDA en een selected issue over residentiële behandeling.

early
warning
system

17/09/2012 - Hooggedosserde XTC-tabletten op de markt

Momenteel zijn er in Antwerpen verschillende soorten XTC-tabletten in omloop met een zeer hoge dosis MDMA (de actieve stof in XTC-pillen). Deze pillen bevatten minstens dubbel zoveel MDMA dan een gemiddelde XTC-tablet.

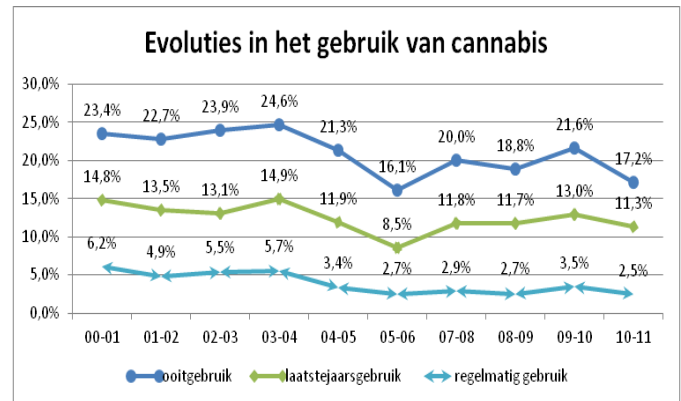
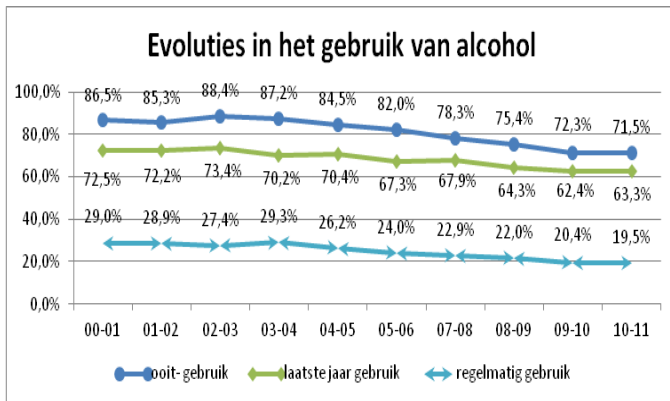
De kans op het nemen van een te grote dosis neemt hierdoor toe, voornamelijk bij onervaren gebruikers of mensen met een laag lichaamsgewicht.

Daar komt bij dat een hogere dosis MDMA meer schade kan teweegbrengen aan de hersenen. Meer info over XTC.

Leerlingenbevraging

VAD organiseert jaarlijks een leerlingenbevraging in een 80-tal scholen van het Vlaams secundair onderwijs. Dit ondersteunt scholen in het werken aan hun drugbeleid. In 2012 namen 25.301 leerlingen deel aan de bevraging.

Het overkoepelende syntheserapport van de bevraging schetst een beeld van het druggebruik van jongeren over de scholen heen. Sinds het schooljaar 2000-2001 zien we een aantal evoluties in het druggebruik bij jongeren.

Het syntheserapport 2010-2011 bevestigt die trends. De resultaten tonen dat minder jongeren roken en alcohol drinken. We zien ook een dalende trend voor het cannabisgebruik, maar die gaat trager en is minder uitgesproken. Jongeren blijven experimenteren met cannabis.

Motiverende gespreksvoering met Stephen Rollnick

De voorbije decennia heeft motiverende gespreksvoering een hoge vlucht genomen in de praktijk, bij de behandeling van middelenproblemen en op andere terreinen. Er is ook een enorme hoeveelheid onderzoeksresultaten verzameld. Sinds de eerste beschrijving van motiverende gespreksvoering in 1983 zijn de concepten op basis van praktijkervaring en onderzoek ook voortdurend verder verfijnd. VAD startte in 2012 met het ontwikkelen van Nederlandstalig video- en ander trainingsmateriaal voor de alcohol- en drughulpverlening.

Op 22 november organiseerde VAD een vorming over motiverende gespreksvoering voor ervaren hulpverleners en preventiewerkers werkzaam in de alcohol- en drugsector. Stephen Rollnick, een van de tenoren van motiverende gespreksvoering, had het onder meer over de laatste ontwikkelingen binnen motiverende gespreksvoering, voorwaarden voor succes en werking van de behandeling.

VAD-studiedag op 23/11/2012

De traditionele VAD-studiedag in de derde week van november in het Vlaams parlement kende alweer een grote opkomst en behandelde volgende thema's:

- Motiverende gespreksvoering: overzicht en update
- Bier op recept voor dak- of thuislozen
- Jongeren, alcohol en opvoeding
- Alcoholgebruik voor, tijdens en na de zwangerschap
- Alcohol en andere drugs in de media: wat is de impact? met aansluitend een debat met een onderzoeker, hulpverlener, preventiewerker, beleidsmedewerker en een journaliste

Met deze studiedag willen we onze collega's in de sector informeren over nieuwe trends en input geven om de eigen praktijk kritisch te bekijken.

Onderzoeksplatform: Alcohol + tabak: een gesmaakte combinatie?

Het onderzoeksplatform brengt beleidsmensen, wetenschappers en praktijkmensen samen over een of meerdere onderwerpen. Het netwerk bestaat uit 425 leden. Zij worden maandelijks via de VAD-Nieuwsbrief Onderzoek geïnformeerd over onderzoek, met nieuwsitems over lopend en afgerond onderzoek uit binnen- en buitenland, over studiedagen/congressen, congresverslagen, vormingen, oproep abstracts/papers, bibliotheek en vacatures.

Jaarlijks vindt een ontmoetingsmoment plaats dat in 2012 de link tussen alcoholgebruik en tabak op de voorgrond plaatste.

Volgende thema's kwamen aan bod:

- Waar en wanneer wordt gerookt? Het belang van context
- Impulsiviteit en behandelingsrespons: focus op nicotine- en alcoholgebruikers
- Perceptie van hulpverleners in de verslavingszorg over het verband tussen nicotinegebruik en alcohol- of ander druggebruik: 2001-2012.
- Quit smoking? Quit drinking? Why not quit both?
- Conclusies en reflecties voor de praktijk

Tevredenheidsmeting CGG en Logo's

Sinds 2011 werkt VAD, naast de CGG, ook met de Logo's als structurele partners. Om de kwaliteit van de samenwerking met beide partners blijvend te evalueren en optimaliseren, deden we in 2012 een tevredenheidsmeting. Daaruit blijkt dat de overlegmomenten, het zogenaamde 'preventieteam' voor de CGG en het 'Logoteam' voor de Logo's, sterk geapprecieerd worden. De partners zijn ook zeer tevreden over de elektronische nieuwsbrieven en het methodiekenoverzicht, die bruikbare informatie voor de praktijk bieden. Daarnaast blijven afstemming van prioriteiten en onderlinge taakverdeling belangrijke aandachtspunten voor alle partijen.

De resultaten die VAD in 2012 kon optekenen, zijn te danken aan de inzet van de staf en de vrijwilligers en aan de goede samenwerking met de partners.

Het VAD-team bestaat uit:

Marijs Geirnaert (directeur)

Mieke Autrique, Inge Baeten, Ilse Bernaert, Joke Claessens, Mia De Bock, Else De Donder, Annie De Jaeger, Anne De Jaeghere, Ilse De Maeseneire, Nina De Paepe, Joachim Deboosere, Tom Defillet, Patrick Delaere, Jonathan Deleener, Sam Destoop, Katrien Dewaelheyns, Tom Evenepoel, Gilles Geeraerts, Hadewijch Heyvaert, Hilde Kinable, Marie-Claire Lambrechts, Fred Laudens, Paul Lauwers, Kathleen Locus, Sarah Melis, Koen Mertens, Brenda Meulebrouck, David Möbius, Ellen Nies, Daniëly Oliveira Da Silva, Hanna Peeters, Leo Popa, Kathleen Raskin, Johan Rosiers, Jochen Schrooten, Liesbeth Van Cauwenberghe, Jan Van Damme, Olivier Van Eycken, Greet Van Holsbeek, Saskia Van Lint, Els Vandenberghe, Stefan Vandermeulen, Karen Vanmarcke, Sara Van Den Broeck, Laurien Vercruysse, Geert Verstuyl, Marc Wauters (stafmedewerkers).

Yolande De Meeter, Eric Gallin, en het team van DrugLijnbeantwoorders (vrijwilligers)

Voor alle vragen over drank, drugs, pillen en gokken.

Voor informatie, een eerste advies of voor adressen voor hulp en preventie.

Anoniem, objectief en zonder te oordelen of veroordelen.

Bel 078 15 10 20

- ma-vr: 10-20 u. (niet op feestdagen)
- vanaf een vast toestel bel je aan voordeeltarief

Neem contact via www.druglijn.be

- stel je vraag via mail, Skype of chat
- je krijgt steeds een persoonlijk antwoord

Redactie

Marijs Geirnaert, directeur VAD
Jonathan Deleener, stafmedewerker VAD
Els Vandenberghe, stafmedewerker VAD

Lay-out

Greet Van Holsbeek, VAD

Verantwoordelijke uitgever

F. Matthys, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
© 2013

VAD, Vereniging voor Alcohol- en andere
Drugproblemen vzw
Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel
T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be |
www.vad.be

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van VAD.